

INSERCIÓ PROFESSIONAL DELS TITULATS EN CRIMINOLOGIA EN ELS SERVEIS DEPENDENTS DEL DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Els coordinadors dels graus de criminologia de les universitats catalanes que han començat a Catalunya el curs acadèmic 2009-2010, seguint les directives de configuració dels estudis de l'espai europeu, volen reflectir en aquest escrit que, en l'actualitat, existeixen un conjunt de barreres d'entrada per tal que els titulats en criminologia puguin accedir a llocs professionals dins dels serveis dependents del Departament de Justícia pels que estan plenament capacitats i, en conseqüència, demanen que s'articulin un conjunt de mesures per facilitar que les professions pròpies de l'àmbit de la criminologia estiguin obertes als graduats i llicenciats en Criminologia.

I. BARRERES D'ENTRADA PER LA INSERCIÓ PROFESSIONAL DELS TITULATS EN CRIMINOLOGIA

(i) Cos funcional d'execució penal

L'acord de Govern GOV54/2009 que crea l'àmbit funcional d'Execució Penal de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, indica que:

"S'agrupen en aquest àmbit funcional els llocs de treball que, en el marc d'un procés penal, desenvolupen funcions de custòdia, de control de l'execució de penes i mesures i d'avaluació de les persones sotmeses a aquestes, de suport a la reinserció, d'intervenció en processos de mediació penal, d'emissió d'informes, resolucions i propostes, i d'execució o disseny de programes de rehabilitació o educatius en l'àmbit de la justícia juvenil".

Malgrat que aquest acord desenvolupa el decret 329/2006 (Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal de Catalunya) que contempla en el seu art. 37 la figura del criminòleg com a funcionari del grup A1, l'article 4 de l'acord de govern GOV54/2009 abans esmentat desenvolupa les competències específiques del grup A diferenciant les relatives a diferents titulacions (dret, psicologia, educació social, treball social i pedagogia) i, d'aquesta manera, exclou als titulats en Criminologia¹.

Es demana:

1. Incloure la Criminologia com una de les titulacions que permet accedir a l'àmbit funcional de l'execució penal, desenvolupant les tasques educatives i de rehabilitació que, en l'actualitat, només poden ser realitzades per altres professionals (educadors socials, treballadors socials, juristes, pedagogs i psicòlegs). Això significa que els titulats en Criminologia han de poder desenvolupar tasques educatives en la justícia juvenil (tant en centres d'internament com en medi obert) i de rehabilitació en la justícia d'adults (tant en centres penitenciaris com en l'execució penal en la comunitat).

¹ També resulta rellevant l'acord del Govern GOV/90/2009 (que assigna al Departament de Justícia la competència de convocar els processos selectius per a l'accés als llocs de treballs adscrits a aquest àmbit) i les resolucions JUS/1119/2010 i JUS 1150/2010 (que aproven la part específica del temari relativa al subgrup A1). Malgrat que el temari desenvolupa competències plenament coincidents amb els plans d'estudis del graduat en Criminologia, els titulats en Criminologia queden exclosos de la convocatòria.

(ii) Serveis d'assessorament tècnic a jutges i fiscals (justícia de menors i justícia d'adults)

La legislació que regula la composició dels equips tècnics que desenvolupen tasques professionals d'assessorament tècnic en la justícia d'adults possibilita que els titulats en Criminologia puguin formar part d'aquests equips, pels quals han estat específicament formats².

No obstant, la pràctica ens indica que els titulats en Criminologia no poden formar part d'aquests equips tècnics ja que no està prevista la seva participació. En aquest sentit, la pàgina web de la Conselleria de Justícia indica que:

"Els Equips d'Assessorament Tècnic Penal, distribuïts territorialment, estan formats per professionals de *la psicologia i del treball social* especialitzats en l'àmbit judicial, concretament en la realització de pericials psicològiques, socials i psicosocials" [Font: <http://www20.gencat.cat/portal/site/Justicia> (visitada el 6 de desembre de 2011)]

Es demana:

2. Preveure que en els equips tècnics de la justícia juvenil i els serveis d'assessorament tècnic de la justícia penal d'adults puguin participar, juntament a altres professionals, els titulats en Criminologia.

(iii) Serveis de mesures penals en la comunitat gestionats per entitats privades

Els delegats d'execució de mesures són, en l'actualitat, contractats per les entitats privades que gestionen els serveis públics. Si bé en aquest cas no existeix cap barrera d'entrada per l'accés dels titulats en Criminologia, sí que resulta necessari fer constar que els titulats en Criminologia han estat específicament formats per la intervenció rehabilitadora de persones en la comunitat i, per tant, no tindria sentit que per ser contractats se'ls exigeixi fer un màster específic que, d'altra banda, sí que pot ser útil per persones que provenen d'altres titulacions i que no han rebut la formació específica per executar els serveis d'execució penal en la comunitat.

Es demana:

3. Facilitar que els titulats en Criminologia puguin accedir als serveis d'execució penal en la comunitat (Delegat d'Execució de Mesures) sense necessitat de cursar un màster específic.

² Pel que fa a la justícia juvenil, l'art. 4 del R.D 1774/2004 (Reglament que desenvolupa la Llei Penal del Menor 5/2000) estableix que: "(...) los equipos técnicos estarán formados por psicólogos, educadores y trabajadores sociales [...], aunque **podrán también incorporarse de modo temporal o permanente otros profesionales** relacionados con las funciones que tienen atribuidas, cuando las necesidades planteadas lo requieran y así lo acuerde el órgano competente. [...] El Ministerio de Justicia y las comunidades autónomas con competencias asumidas en sus respectivos ámbitos determinarán el número de equipos técnicos necesarios, su composición y plantilla de conformidad con las necesidades que presenten los juzgados de menores y fiscalías garantizando que cada fiscal instructor cuente con los medios personales adecuados y suficientes para la emisión de los informes determinados por la ley y en los plazos establecidos".

(iv) Oficines d'Atenció a la Víctima

El programa marc d'ordenació d'atenció de les víctimes de l'Oficina d'Atenció a les Víctimes del delictes (Generalitat de Catalunya, 2009)³ estableix que els seus professionals disposen de formació especialitzada en criminologia, victimologia i violència (punt 9.1 del programa marc). No obstant, en aquest programa marc no es preveu de manera específica que els titulats en Criminologia s'integrin en les oficines d'atenció a la víctima.

Es demana:

4. Preveure específicament que, conjuntament amb altres professionals, a les oficines d'atenció a la víctima els titulats en criminologia puguin optar a desenvolupar aquests tipus de tasques.

(v) Serveis de mediació civil

La llei 15/2009, de mediació en l'àmbit del dret privat, està en procés de desenvolupament (Projecte de Reglament de la llei 15/2009⁴). En la mesura en què la resolució de conflictes forma part de les competències abordades pels graus de Criminologia, sembla raonable que aquest reglament mencionés específicament als titulats en Criminologia. No obstant, sembla que el fet que actualment encara no existeixi el col·legi professional de criminòlegs podria dificultar que els titulats en Criminologia desenvolupessin aquestes funcions ja que el reglament requereix el conveni amb els col·legis professionals per tal de desenvolupar-les

Es demana:

5. Facilitar que els graduats en Criminologia puguin exercir funcions de mediador mentre es porta a terme l'aprovació del col·legi professional de criminòlegs.

II. MESURES PROPOSADES PER SUPERAR LES BARRERES D'ENTRADA PER A L'INSERCIÓ PROFESSIONALS DELS TITULATS EN CRIMINOLOGIA DINS DELS SERVEIS DEPENDENTS DEL DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

A continuació se sintetitzen les mesures que podrien facilitar la inserció professional dels titulats en Criminologia. Totes elles parteixen de la idea que els titulats en Criminologia han de tenir obertes les portes a aquelles professions per les quals han rebut la formació necessària en els seus estudis de llicenciatura o de grau:

1. Demanar que les Relacions de Llocs de Treball (RLT) dels serveis específics d'execució penal inclogui el lloc de criminòleg. Es considera que el lloc de criminòleg pot substituir al de jurista ja que els criminòlegs disposen de coneixements específics per desenvolupar les tasques específiques de l'execució penal: compten amb el coneixement jurídic específic de l'execució penal i, a més, aporten el valor afegit del coneixement criminològic que permet realitzar correctament les tasques d'avaluació i de seguiment que la legislació actual atorga als juristes.

³ http://www20.gencat.cat/docs/Adjudat/Documents/ARXIUS/programa_marc_oavd.pdf (visitada el 6 de desembre de 2011)

⁴ http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Home/Informaci%C3%B3%20P%C3%BAblica/PD_Regl_mediacio_V_131011.pdf (visitada el 6 de desembre de 2011)

2. Preveure que en els equips tècnics de la justícia juvenil i els serveis d'assessorament tècnic de la justícia penal d'adults puguin participar, juntament amb d'altres professionals, els titulats en Criminologia.

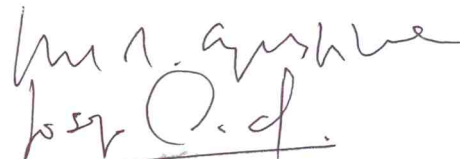
3. Exigir que en el plec de condicions que se signen amb les entitats privades que desenvolupen funcions pròpies de l'execució penal s'estableixi que aquestes entitats disposaran de criminòlegs per desenvolupar les seves funcions.

4. Preveure específicament que, conjuntament amb d'altres professionals, les oficines d'atenció a la víctima han de comptar amb titulats en Criminologia.

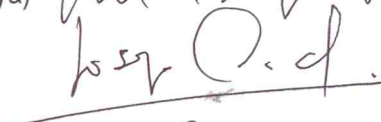
5. Facilitar que els graduats en Criminologia puguin exercir funcions de mediador mentre es porta a terme l'aprovació del col·legi professional de criminòlegs.

Signants del document:

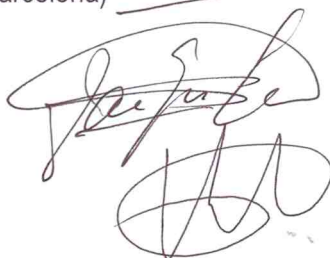
José Ramón Agustina Sanllehi
(Coordinador Grau Criminologia, Universitat Internacional de Catalunya)

Josep Cid Moliné
(Coordinador Grau Criminologia, Universitat Autònoma de Barcelona)

J. Gonzalo Escobar Marulanda
(Coordinador Grau Criminologia, Universitat de Girona)

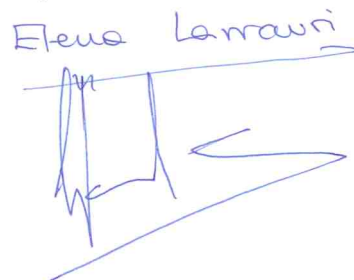

Víctor Gómez Martín
(Coordinador Grau Criminologia, Universitat de Barcelona)

Elena Larrauri Pijoan
(Coordinadora Grau Criminologia, Universitat Pompeu Fabra)

Elena Larrauri

Josep Maria Tamarit Sumalla
(Coordinador Grau Criminologia, Universitat Oberta de Catalunya)

Barcelona, 14 de desembre de 2011